

A. M. Slomšek.

(Ob 125 letnici njegovega rojstva)

Slomšek, oče slovenske prosvete.

I. Šolstvo.

Šolstvo pred Slomškom. Narodi slo-
nijo na omiki, ž njo živijo, brez nje umi-
rajo in umrejo; omika, izobrazba je pod-
laga narodnega obstoja, brez nje mora
propasti. Zato je katoliška cerkev od
svojega početka skozi 2000 let širila iz-
obrazbo. Prve šole — ljudske, srednje
in visoke — je ustanovila cerkev. 27. av-
gusta, na god sv. Jožefa Kalasankcija
(rojen v Aragoniji), ki je bil učen mož
in duhovnik, se bere v brevirju, da je ta
svetnik dobil iz nebes migljaj (navdih),
da se posveti izobrazbi in vzgoji mladi-
ne, zlasti uboge, in je nato tudi res usta-
novil posebne redove, ki imajo posebno
namen izobraževati dečke. — A sloven-
ski narod, razen v cerkvi, ni bil deležen
izobrazbe. Zapuščen je bil. Pred Slom-
škom je bilo šol silno malo. Le po večjih
krajih je dežela vzdrževala kako borno
ljudsko šolo. Po manjših krajih so mar-
ljivi in požrtvortalni duhovniki ustanav-
ljali zasebne šole iz ljubezni do mladine,
dasi niso dobili za to od nikoder nobe-
nega plačila. Šolska soba je bila navad-
no kaplanija. Ščasoma je nastalo več jav-
nih šol; a bolj ko so rasle, manj so sadu
obrodile. Zakaj? Povsod so bile same
nemške, naši mladini neumljive. »Šola
pa, če narodna ni, je boljše, da je ni!«
Zato so bili tudi uspehi jako nepopoljni,

naravnost sramotni. Nemci so si mislili:
Za hlapce, dekle in služkinje je bolje,
če manj znajo; in slovenski narod je na-
rod hlapcev! Tega so se držali Nemci do
konca v Avstriji. Večina otrok pred
Slomškovim delovanjem je, tudi če so
vse leto hodili v šolo, znalo čitati in pi-
sati komaž za silo. Tudi ni bilo sposob-
nih učiteljev.

Slomšek. Ko je pred 100 leti Slom-
šek stopil v duhovsko službo kot kaplan,
je videl ta položaj — skrajno siromaštvo
ljudskih šol. Začel je z nedeljskimi šo-
lami, kjer je mladino učil brati, pisati,
računati; celo odrasli hlapci in deklet
so prosili za sprejem. Nedeljske šole so
bile prave dobrote za narod. Osnovane
so bile na narodni podlagi, samo sloven-
skega jezika se je Slomšek posluževal.

Slomšek pa je tudi druge navduševal
k plemenitemu in zaslužnemu delu. Svo-
jim stanovskim tovarišem je z navdu-
šeno besedo priporočal, šole snovati; vsi
marljivi kaplani so začeli nedeljske šole.
— Pouk v takih šolah je bil težak: do-
brih knjig ni bilo. Zato je Slomšek, šele
30 let star, napisal l. 1830. krasno knjigo
»Navod za nedeljske šole«. A to Slom-
škovo delo je bilo le priprava novemu
poznejšemu, za takratno dobo nedosež-
nemu delu »Blaže in Nežice v nedeljski
šoli« 1842. Vse, kar mlad fant in dekle
potrebujeta, je v njej: povesti, prirodo-
slovni, zemljepisni, zgodovinski in go-

spodarski nauki. Tako imenitna je bila knjiga, da so jo rabili za pouk celo v Petrogradu na Ruskem, med zadnjo vojno pa so jo nekateri hoteli prevesti celo v albanščino in jo uvesti v albanske šole. Vendar samo nedeljske šole narodni izobrazbi niso mogle zadostovati. Pouk je bilo treba razširiti. Slomšek je svetoval duhovnikom, naj skušajo ustanoviti takozvano »občinsko šolo«; posamezne večje občine naj prostovoljno in na lastne stroške postavijo šolo, katero naj tudi same vzdržujejo. In res, pod vplivom izbornega voditelja Slomška so se duhovniki neumorno trudili za razvoj slovenskega šolstva. V teh šolah so učili kaplani vse. Tudi kot škof je ostal Slomšek s šolo v tesni zvezi.

L. 1848., 2 leti po tem ko je Slomšek postal škof, je bila tudi v Avstriji revolucija. Ustanovilo se je prvo ministrstvo za šolstvo, ki bi naj skrbelo samo za šolo. Prirejali so se načrti za izboljšanje prej tako zanemarjenega šolstva. Tedaj so z Dunaja prosili Slomška, ki je slovel kot šolnik in vzgojitelj daleč čez slovensko mejo, naj pomaga z dobrim svetom pri tej preureditvi. Minister Thun ga je naprosil, naj pregleda stare knjige in po potrebi napiše nove. Slomšek je zgrabil za delo: zbral je okoli sebe še nekatere druge šolnike, učitelje in duhovnike, in pod Slomškovim vodstvom so napisali najpotrebnejše knjige za slovenske šole. Slomšek nam je napisal 12 knjig za šolsko mladino. Povsod je zahteval, da se pouk vrši v slovenskem jeziku.

Kako je Slomšek mislil o šoli. O potrebi šole in dobri vzgoji: »Kdor ima srca mladih ljudi v svojih rokah, lahko skrbi za boljše bodočnost; kriva odgoja je slabih časov mati. V taki župniji in srenji, ki nima prave šole, je vedna zima, glava takih ljudij je puščava, srce pa led; truplo sicer živi, pa kaj pomaga, ker duh spi večne smrti žalostno spanje!« — »Šola je božji dar, dokler je krščanska!«

Namen šole: »Dvojni je namen šole: da izobrazuje mladino najprej za nebesa, za nebeške prebivalce, potem pa za vsakdanje življenje, za državljane in koristne ljudi.« »Pridna šola mora biti

trojna: doma začeti, v učilnici napredovati, v cerkvi pa dovrševati; ako ena teh spodleti, vse tri kaj ne izdajo.« — »Pošteno dejanje ima v šoli prvo, posvetno znanje pa zadnje mesto.« »Lepa cerkev in prostorna šola sta cele duhovnije čast in hvala, pa tudi hasek.« — »Blažena bo le tista šola, v kateri bo Jezus vsakega nauka začetek in konec!«

Učiteljski stan je Slomšek smatral za prevažen stan in je poudarjal njegov pomen v človeški družbi: »Zlati nauk več velja kakor zlat denar. Pa še več so učitelji vredni, ki skrbijo za vzgojo mladine. Učitelj, ki ve svojo mladino za potrebno znanost in krepost oživljati, ji pa tudi moško vedenje in stanovitnost preskrbeti, tak učitelj je vreden 100 centov zlata. Blagor mladeniču, ako najde modre učitelje. Moder in priden učitelj koristi človeškemu rodu več kakor najslavnejši vojskovodja, ki strahuje sovražnike. V knjigi večnega življenja se sveti njegovo ime in med svetniki bo njegovo plačilo.« Učiteljem svetuje kot poglavitno navodilo: »Skrbi, da bo tvoja šola za življenje, ne pa za šolsko klop. Prizadevaj si, svoje šolarje za Boga, za vse pošteno in blago oživeti, ne pa jim zadušiti dobre nazore. Branje in pisanje je le lupina, jedro pa je krščanska omika in žlahtno srce.« — Nikdo ni s toliko ljubeznijo stopil med učiteljski zbor kakor Slomšek. Učitelji, ne le slovenski, ampak tudi drugih slovanskih dežel, so ga čislali in spoštovali. Celó v Pragi in Moskvi je bil med učitelji znan. — Znal je tudi odločno nastopiti proti tistim učiteljem, ki so l. 1848. zahtevali, da se naj šola loči od cerkve. — »Ako boste vi svojo šolo brez duhovske gosposke (oblasti) imeli, bo katoliška cerkev prisiljena, da začne svoje šole! Šola brez cerkve je podobna ledenici, v kateri ni prave svetlobe in nobene toplote!«

To vneto Slomškovo delovanje na šolskem in vzgojnem polju je globoko vplivalo na ves razvoj slovenskega šolstva, zlasti pa šolstva na ogroženi severni narodni meji. Iz tako preosnovanih šol je izhajal nov rod, v katerem se je, večšem čitanja in pisanja, zanetila ljubezen do slovenske domovine, slovenskega jezika,

izobrazbe in do slovenske knjige, ki je postala potem njegova verna spremljevalka v življenju. Po pravici prištevamo zato Slomška med največje delavce na polju slovenskega šolstva in ljudskega izobraževanja. »Prvak slovenskega šolstva«, »nedosežen voditelj med slovenskimi učitelji«, »učitelj slovenskega naroda«, »prvak slovenskih vzgojiteljev«, »reformatore naših šol«, »naš največji pedagog« — tako govori o Slomšku za-

stopniki učiteljstva. »Mož, ki je ljudsko šolo na Spodnjem Štajerskem in Koroškem ustanovil. Slovensko ljudstvo ga časti kot ustanovnika svoje ljudske šole.« (Schreiner.) Neizmerne zasluge si je pridobil Slomšek za povzdigo, da, lahko rečemo, za prerojenje slovenskega šolstva, čigar stanje je bilo pred l. 1850. po nesrečnem nemčevanju prejšnje dobe žalostno.

(Dalje.)

Dr. Debevec:

Društveni govornik.

(Konec.)

Govornik mora biti **glasbenik**: stavki (krajši ali daljši) njegovega govora morajo lepo gladko teči, kakor potoček šumlja in žubori in razveseljuje naše uho. — Govornik si mora končno tudi od **pesnika** nekaj izposoditi: lepi, vzvišeni jezik, lepe prispodobne ali primere, živahnost, ki se kaže v vzklikih, vprašanjih, v **dramatičnosti** govora.

c) Toda vse te umetnosti so govorniku samo sredstva za doseg glavnega namena njegovega, ki je ta, da nas pridobi za neko **dobro dejanje**. In s tem je govornik res naš največji osrečevalec. Zakaj pesmica, ki je tako prijetno božala naše uho, izzveni, ko pevci nehajo peti; lepa slika, ki je čarala naše oko, obledi v našem spominu, ko je več ne vidimo, dobro dejanje pa, katero smo storili vsled govornikove spodbude, **ostane**; ostane nam vedno sveže v spominu in nas spremlja skozi vse življenje in še v pozni starosti, ko se šibimo pod težo let, nas ta spomin veseli in nas pozdravlja iz daljave kot ljubo dete s kodrasto glavico, ta spomin na dobro dejanje naše mladosti; in ko stojimo ob grobu, gre to dejanje z nami, da, **pred** nami, da nam pripravi milostipoln sprejem tam v večnosti. Ali ni — vprašam vas — govornik zbog vsega tega res dobrotnik, osrečevalec? In v koliko drugih ozirih še! Pred sodiščem, pred poroto, v narodni skupščini, na prižnici... je zagovornik nedolžnosti, zavetnik vseh preganjanih in zatiranih, je bič v roki božji za vse samosilnike in okrutneže. — O starogrškem govorniku Liziju beremo, da je

spisal 400 govorov, ki jih je govoril pred porotniki in da je — z malo izjemami — imel vselej uspeh. Ali si moremo misliti lepši spomenik na grobu, kakor napis: »400 po nedolžnim obsojenim je življenje rešil.«

Tovariši! Prijatelji! To so **dejstva**, ki jih ni mogoče utajiti: Pravi govornik je res kralj, ki zato vlada, da druge osrečuje. Ali si moremo misliti kaj lepšega na svetu? Ali je torej naše društvo, ki nas hoče napraviti za take kralje, hvalevredno? In nič ne de, če ne bomo sestavljali velikih govorov za tisoče in tisoče poslušalcev; bomo pa govorčke, čeprav za manjše kroge in prostore. Če ne bomo kralji, bomo pa vsaj kraljiči ali kraljički! In **vsaj to hočemo biti!** Hočemo!

č) Prijatelji! Prizadevajmo si, da bo vsak izmed nas res **dober** človek, to je 1. primerno, 2. nadvse lepo, 3. nam zelo koristno.

Med svetovno vojno se je videlo, kako resničen je tisti stari pregovor: Človek je človeku lahko Bog, človek je človeku pa lahko tudi vrag (Homo homini Deus, homo homini lupus). Z eno besedo je bilo mogoče človeka uničiti, pritirati ga pred puškino cev! In žal, kolikokrat se je zgodilo! Pa tudi po vojni vidimo še vedno strašno podivjanost, brezsrčnost; človeka ubiti, oropati, ogoljufati, se ljudem zdi čisto lahka stvar. Tovariši! Kdaj bo spet bolje? Kdaj bo vsaj med nami, med našim narodom spet zavladala ljudomilost, človekoljubnost, dobrota, prijaznost, srčna olika? Zdi se mi, da zlasti

za naše čase velja pikri izrek našega pesnika Antona Medveda: »Ljudi je mnogo na svetu, a **človek** je malokateri,« kar pomeni: Ljudi, ki žive kakor teleta, kar tjavendan, po svojih nagonih, takih je dosti; a takih, ki bi samostojno mislili, zlasti pa, ki bi se odlikovali po veliki **dobroti**, po velikem **sočutju** z bližnjim, takih je malo. Prijatelji! Ali morate tudi nas zadene ta očitek? Kaj mislite vi o dobroti, o srčni oliki, o sočutju? Jaz trdim, ni na svetu za človeka 1. nič primernejšega, 2. nič lepšega, 3. nič koristnejšega od dobrote, od ljudomilosti. Naj vam to dokažem.

1. Nič ni primernejšega. Bog je človeka ustvaril po svoji podobi in hoče, da bi mu bil človek od dne do dne bolj podoben. Kakor se pri otroku od dne do dne bolj kaže podobnost s starši, z očetom ali materjo, tako naj bi se kazala tudi napram Bogu. Toda podobnost v čem? v obrazu? Pač ne. O čem torej? V lastnostih duha. Toda v katerih? Bog je vseveden. Ali ga moremo v tem posnemati? Učenjaki, ki noč in dan študirajo, se mu nekoliko približujejo; toda kaj naj reče vse ostalo človeštvo, ki nima časa niti prilike, baviti se z učenostjo in vedami? Bog je vsemogoten. Ali ga moremo v tem posnemati? Mogočni vladarji ali predsedniki ljudovlad so mu **nekoliko podobni**; toda večina človeštva, kaj naj reče ta? Bog je neskončno svet. Ali ga moremo v tem posnemati? Pač skušamo, toda kaj, ko še pravični 7 krat na dan greši! Polni madežev in napak smo vsi. Samo v eni lastnosti se mu najbolj približamo, v dobrotivosti! Bog je neskončna dobrota. In dober je lahko vsak, če le hoče. Z učenostjo se ne more vsak ponašati, z mogočnostjo ne, s svetostjo

ne; toda kdo ti more zabraniti, da vsak dan kaj dobrega storiš, da bližnjemu vsaj prijazno besedo daš, sočustvuješ z njim?

Nikar ne ugovarjaj: ljudje niso vredni, da bi jih ljubil! Ljubi, in videl boš, da boš našel ljubezen.

2. Tudi ni nič lepšega od dobrotivosti. Kaj je od nekdanj preprostemu narodu bilo najbolj všeč, se vidi iz narodnih pravljič, v katerih vidimo, da končno hudobija dobi zaslužen kaznen, usmiljenost, dobrota pa nagrado, plačilo. In s čim je krščanstvo premagalo svet? z orožjem? z učenostjo? Edino le z dobrotjo. In še danes, s čim misijonarji pridobivajo pogane za Kristusa? Z učenostjo? z bajoneti ali puškami? Edino le z dobrotjo.

Nič ljudi tako ne pridobi, tako ne gane, kakor dobrota. Na vseh svetnikov dan zjutraj 1. 1924. je v Zagrebu umrl pomožni škof dr. Josip Lang v 67. letu svoje starosti. Ves Zagreb se je ob tej novici zganil. Vse je hitelo k njegovemu mrtvaškemu odru ali z molitvenikom ali rožencem **dotekniti** njegovega mrtvega trupla, da bi te predmete ohranili kot dragocen spomin na rajnika. S čim si je rajnik pridobil tako priljubljenost? Bil je visokoučen, res da; bil je tudi spreten pisatelj bogoslovnih knjig. Toda vse te vrline imajo v Zagrebu tudi drugi duhovniki in morda še v višji meri. Da je bil znan po vsem mestu, zlasti med najbednejšimi, je bil razlog njegova dobrota in pobožnost. Legije siromakov, ki jih je on podpiral in jim od svojega siromaštva dajal, te bi vedele pripovedovati o njegovih krepostih, piše katoliški dijaški list »Luč« (Zagreb 1925, št. 2.).

Ženski odsek.

Knjige »Mati vzgojiteljica« je nepričakovano hitro razprodan prvi tisoč, dokaz, kako potrebna in nujno zaželena je bila druga izdaja. Obsega sledeča poglavja: 1. Temeljni nauki iz dušeslovja. 2. Temelji materinega vzgoj-

nega dela. 3. Telesna vzgoja. 4. Umstvena vzgoja. 5. Čuvstvena vzgoja. 6. Vzgoja volje. 7. Vzgoja nepolnočutnih otrok. 8. Stik doma s šolo. 9. Vstop v življenje. Samovzgoja. — Zelo razveseljivo dejstvo je, da prav pridno segajo po knjigi naše

mlade matere, ki doslej za vzgojo otrok niso imele nikakih drugih navodil, kakor od svojih mater. Potrebe sedanje dobe pa so precej različne od onih v srečnih starih časih, na katere se sicer z veseljem oziramo nazaj, a nam za sedanje čase več ne zadoščajo. Knjiga pa je zbrala iz novodobnih razmer zlasti najvažnejše in najnujnejše, za vzgojo sedanje generacije najprimernejše. Društvene knjižnice in posamezne članice naj gotovo naroče to knjigo, ki se dobi pri upravi dekleškega lista »Vigred« v Ljubljani (Ljudski dom) po 16 Din.

VII. zvezek »Predavanj za dekleške sestanke« je izšel pri Orliški podzvezi v

Ljubljani (Ljudski dom) in stane 5 Din. Obsega tri predavanja o lepem vedenju: Temelji lepega vedenja. Splošna pravila lepega vedenja. Lepo vedenje v javnosti. Snov se dotakne vseh okoliščin, pri katerih zlasti ženski svet rad pozabi na lepo vedenje. Ne vsebuje pa nikakih pretiranih zahtev, da bi kdo mislil, češ, iz naših kmetijskih deklet hočejo napraviti mestne gospodične, temveč podaja res le to, kar je za vsako žensko, bodisi v mestu in na deželi nujno potrebno pri vsakdanjem občevarju doma in izven doma. — Članice naših prosvetnih društev naj si ta zvezek predavanj gotovo naroče!

A. L.

Odbor.

V zmislu naredbe Gen. dir. posr. po-reza v Beogradu z dne 9. 11. 1925 št. 76.724, se pozivljajo društva in ustanove, katera so po točki 6. čl. zak. o taksah osvobodjena od plačanja taks na vloge in prošnje, da si morajo do 15. decembra tekočega leta nabaviti štam-piljko z besedami »Osvobodjeno samo od plačanja takse iz F. Br. 1 z rešenjem gosp. ministra financ od 10. III. 1925, Br. 11.570, in da na vsako vlogo ali prošnjo naslovljeno na oblasti, v bodoče pritisnejo zgoraj omenjeno štam-piljko. Po 15. decembru tek. leta se vloge in

prošnje, katere ne bi bile opremljene s predpisano štam-piljko, ne bodo jemale v rešitev. Štam-piljke se naročajo pri Prosvetni zvezi in stanejo po 20 Din.

PEVSKI ODSEK.

Pevska zveza je pripravljena prirediti nekaj pevsko-prosvetnih večerov, kjer bi bilo na sporedu petje in predavanje o petju. Morebitna navodila se dobe pri Prosvetni zvezi ali pa pri g. Dolinarju, predsedniku Pevske zveze v Trzinu, ki je pripravljen prevzeti tovrstna predavanja.

Osnutek modernega društvenega odra.

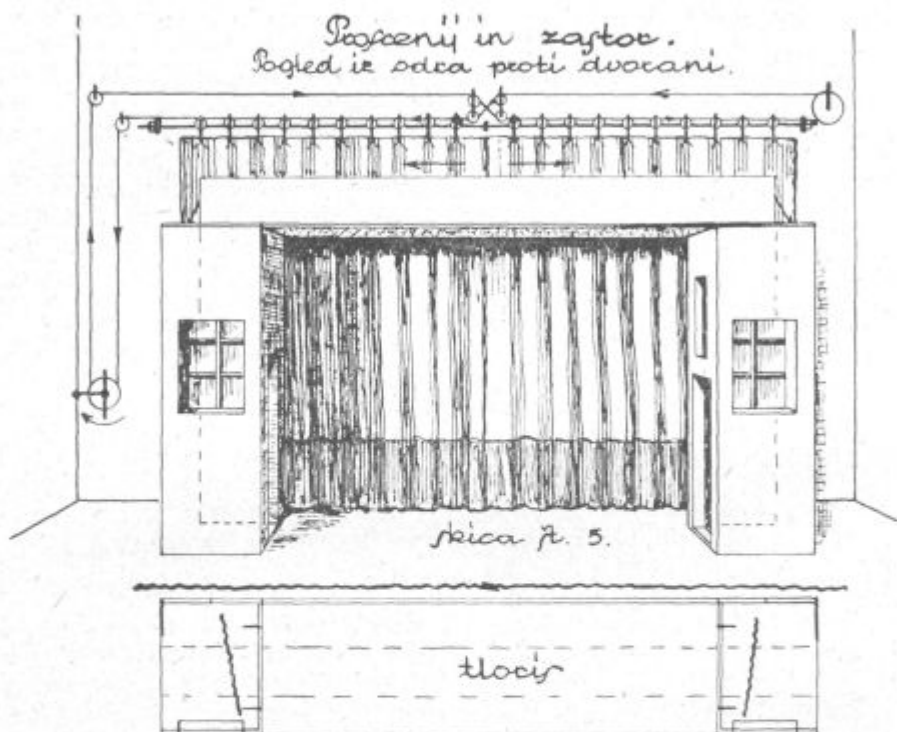
Zastor se premika z vrvjo, ki teče po vrhu škripev in je v sredi odra pritrjena za skrajna škripca obeh zastorovih polovic. Vrv gre od leve proti desni najprej skozi škripce do srede, kjer se oba dela stikata. Tam preskoči navzgor na drug prost škripec in gre prosto do skrajne desne strani, kjer se obrne preko kolesca nazaj. Nazaj gre zopet skozi škripec, in sicer na desni polovici. V sredi se zopet križa in gre prosto nato na levo, kjer sta napeta oba konca preko kolesa z ročico. Če sučemo ročico na desno, se zastor odgrinja, če

sučemo na levo, se zapira. Natančnejše delovanje je razvidno iz slike.

Če hočemo imeti zastor, ki se navija, pustimo na spodnji lati na vsaki strani okrog 25 cm dolg konec. Konci late imajo še lesene obroče za glavo, da vrv ne zdrkne doli. Na ta dva konca nasukamo toliko vrvi, kolikor je zastor visok. Vrvi speljemo preko škripev k steni. Če potegnemo za oba konca vrvi, se vrh z obeh nasukanih lat odvija, zastor pa se mora zato navijati. Če speljemo vrvi še od zgornje late preko škripev k steni, lahko zastor (oz. prospekt) obračamo. S

primerno napravo (žel. kljukico i. dr.) preprečimo, da se vrv spodaj ne more odvijati in potegnemo za oba konca. Spodnji del gre kvišku. Sedaj spustimo vrvi od gorenje late, ki se spusti z za-

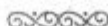
Najboljše blago za glavni zastor je žamet ali molton, uporabno je tudi platno ali kotenina. Barva naj bo živahna, toda ne premočna in naj se prilega dvorani. Če se na zastor slika pokrajina (domača

storom vred na tla — zastor je obrnjen. To pripravo rabimo zlasti za ozadje, da je moremo obračati, ker je poslikano na obeh straneh. Razume se, da mora pri ozadjih stati ena slika napram drugi na glavi, na kar je paziti pri slikanju. — Lahko potegnemo tudi obe lati kvišku; s tem dosežemo, da imamo dvignjen zastor ali prospekt, ki zavzema nad odrom le polovico svoje višine. — Za zgornjo lato rabimo tri vrvi, če zastor presega širino 5 m. Spodnja lata mora biti okrogla in primerno debela. Rabijo se tudi železne cevi. Na strani se vrvi navijajo na vretena, ali je pa ravnotežje izravnano z uteži. Če ni zastor poseben težak, zadostuje vreteno.

vas), je paziti, da se zastor ne spremeni v prospekt, to se pravi, da se pokrajina ne sme slikati čez zastor, kot se pogosto vidi, ampak kvečjemu le v sredo zastora kot mala silhueta. Glavna slika zastora mora biti pač — zastor, zakaj zastor nima naloge imitirati naravo, kot jo imajo kulise. — Ob tej priliki lahko omenimo, da sprednja oderska stena ne rabi nobenih svojih okrasov, razen morebiti arhitektonski rob okrog odprtine. Izdelana in slikana naj bo kot ostala dvorana, rob se slika najlepše z zlato bronco. Na ta način dosežemo, da tvorita dvorana in oder vsak zase harmonično celoto. Iz ene v drugo pa vodi le zastor.

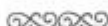
(Dalje.)

Treznostni odsek.

Predavanja, oz. tečaji o brezalkoholni uporabi grozdja in sadja. Protialkoholno gibanje napreduje skoro v vseh državah. Tudi pri nas stopa vedno bolj v ospredje vprašanje, kako grozdje in sadje tako uporabiti, da se ne bo pretvarjalo v alkohol, temveč služilo narodu v prehrano in splošen dobrobit. Ta izredno važni problem reševati si je nadela kot vzvišeno nalogo osrednja zadruška »Brezalkoholna Produkcija«, ki ima namen pospeševati brezalkoholno gospodarstvo sploh, posebno pa proizvajati in razpečavati grozdne in sadne izdelke ter sploh vse predmete, ki se rabijo za pospeševanje treznosti. Zadruška vrši v tem eminentno kulturno delo. Že letos je zadruška razpečala večje število posebnih priprav, s katerimi so interesentje ohranili sadjavec in vino v sodih brez alkohola. Radi tega je zanimanje za brezalkoholno uporabo groz-

ja in sadja zelo naraslo. V interesu ljudskega zdravja in narodnega gospodarstva je, da se ta koristna ideja razširi po celi naši domovini. Zadruška prireja na željo v vsakem kraju (pa naj bo kraj še tako oddaljen od železnice!) tozadevna predavanja s praktičnimi poizkusi. Na to opozarjamo vse kroge, posebno gg. okrajne ekonomce, podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva, treznostne organizacije, županstva, gostilničarske zadruge (to vprašanje je zanje največjega pomena!) javne in zasebne korporacije, pa tudi posameznike, sploh vse, ki jim je za napredek in streznenje naroda. Predavatelji so na razpolago ob vsaki priliki vsakomur ob vsakem času, pač pa je treba željo pravočasno sporočiti osrednji zadruški »Brezalkoholna Produkcija«, r. z. z o. z. v Ljubljani, Poljanski nasip 10, da se more čimprej sestaviti enoten načrt predavanj.

Življenje v društvih.

Zdravstvena predavanja. Ker so inšpektoratu ministrstva narodnega zdravja začasno pošli vsi krediti za prirejanje zdravstvenih predavanj, zato se bodo ista v bližnji bodočnosti mogla prirejati le na stroške posameznih društev. Zavod da na razpolago sredstva za predavatelja, pač pa bi bilo potrebno, da plača društvo potne stroške in nagrado za predavatelja in operaterja. V slučaju, da so kraji bližje Ljubljane, je dovoz mogoč z avtomobilom.

Poročilo o društvenem delovanju Kat. prosvetnega društva v Sp. Šiški za leto 1924/25. Novih članov je pristopilo 33. Sej je bilo 16 (vse redne). 9. avgusta se je vršil za vse člane izlet na Vrhniko. Predavanj smo imeli 19 (9 skioptičnih, 1 filmsko in 9 navadnih). Denarja je v blagajni 2807 Din 63 p. Zlasti pa se je letos knjižničar zavzel za procvit knjižnice: knjižnica se je pomnožila za 100 knjig, tako da šteje danes 389 del. Društvo je dalo knjižnici 719 Din, izposoje-

valnine je bilo 513 Din, skupnih dohodkov torej 1232 Din. Seveda bo treba še mnogo dela, da se knjižnica dvigne do zaželenih višine. Dramatični odsek je prav pridno deloval. Članov-igralcev šteje 38, ki so uprizorili tekom sezone 8 nanovo naštudiranih iger.

Skioplična predavanja v oktobru: 6. X. Guštanj, Dalmacija, g. Štruc. 6. X. Št. pet. prosv., Ljub., Pariz, g. Gabrovšek. 8. X. Prosvetna, Maribor, Dalmacija, prof. Mazovec. 8. X. Cerknica, Gorenjska, g. Košiček. 10. X. Hiralnica, Rim, g. Miklavčič. 10. X. Radovljica, Koroška, g. Zor. 11. X. Kor. Bela, Koroška, g. Zor. 11. X. Šmartno pod Šm. goro, Pregarjanje kristjanov, g. Pintar. 10. X. Jesenice, Lurd, g. Platiša. 11. X. Frančiškanska prosveta, Ljubljana, Sv. Frančišek, g. dr. Levičnik. 11. X. Hrastnik, Koroška, g. Radešček. 11. X. Vrhnika, Koroška, g. prof. Dolencec. 11. X. Groblje, Olike, g. dr. Puntar. 13. X. Mekinje, Rim, g. Čadež. 15. X. Krekova prosveta, Ljubljana,

Mala Terezka, g. msg. Steska. 19. X. Tržič, Koroška, g. dr. Rožman. 18. X. Smartno pri Kranju, Marijino življenje, g. Zor. 19. X. Bogoslovje, Beograd, Ribničan, Martin Krpan. 19. X. Ist, Sveta dežela, Don Quihot. 20. X. Kamnik, Rim, g. Cadež. 25. X. Ježica, Koroška, g. Zor.

25. X. Komenda, Romanje v Rim, g. Zor. 25. X. Mavčiče, Rim, gđc. Pogačar. 26. X. Frančiškanska prosveta, Ljubljana, Planine, g. prof. Mlakar. 28. X. Št. peterska prosveta, Ljubljana, Srbija, g. Masič. 30. X. Črnomelj, Pregarjanje kristjanov, g. Ilc.

Opozorilo prosvetnim društvom!

Uredništvo »Ilustriranega Slovenca« bo objavljalo, zavedajoč se ogromnega pomena prosvetnih društev in njih dela, tudi še nadalje cele serije z naslovom »Naša prosvetna organizacija«, in sicer tako, da bomo dobili sčasoma popolen pregled celokupne naše prosvetne organizacije in njenega dela. Glede na to prosimo posamezna društva in njih funkcionarje, naj nam ne zamerijo, da načeloma ne objavljamo posameznih poslanih nam slik, temveč jih hranimo za skupne serije. Tega načela se bomo držali tudi v bodoče ter objavili izven serij le slike kakih posebno važnih dogodkov. Slejkoprej pa prosimo vsa društva, da nam pošiljajo slike svojih do-

mov, prireditve itd. tudi še nadalje, vendar s čim natančnejšimi podatki (n. pr. leto ustanovitve, število članov, število prireditev, imena posebno zaslužnih voditeljev društva itd.). Da se vrši zbiranje teh slik čim najbolj sistematično, bi bilo najbolje, če se tozadevne slike ne pošiljajo direktno podpisanemu uredništvu, temveč pristojni »Prosvetni zvezi«, ker bomo objavljali naslednje serije vedno sporazumno s temi. Prav tako uredništvo teh slik po objavi ne bo več vračalo, temveč jih odstopalo obem zvezam za njih arhiv, ker so to dragoceni dokumenti našega prosvetnega dela, ki naj jih hranijo zveze tudi za poznejše rodove. Uredništvo »Ilustr. Slovenca«.

Fr. Tomažič:

Kako pridobiti neorganizirane fante za društvo?

Prvi pogoj, da dober fant vstopi, je lepa disciplinirana domačnost. Preostre komande noben ne mara. Ravno tako tudi ne anarhije. Drugi pogoj je privlačna osebnost vodstva. Moč osebnosti je neizmerne pomena in vpliva na fanta. Pogledjmo samo malo nazaj v našo zgodovino. Kaka velika talenta sta bila dr. Krek in dr. Lampe. Danes jima zastopnj iščeš primerne naslednika. Toda kako različni osebnosti. Eden je rekel samo par besedi, in vsi dobri fanti zlasti dijaki so bili njegovi z dušo in srcem. Drugi je bil tudi oče najlepših visokih misli in krasnih načrtov, pa je tolikokrat naletel na hud odpor. Cenili in spoštovali so ga visoko, tudi bali so se ga in — ljubezni je manjkalo. Mož

ni imel posebne privlačnosti. Zato je velikega organizatoričnega pomena, kdo in kakšni so v vodstvu, odboru ali odseku, društvu.

Iz istega razloga je tudi važno, da pridobiš za društvo čimprej takega fanta, ki uživa pri drugih ugled ali kredit. Vsaka tudi najmanjša vas ima svojega »zastavonošo«. Iz tega neutajljivega dejstva sledi: Opazuj dobro in ko vabiš, glej, da pritisneš na pravi »knof«!

Tretji pogoj je način, kako pridobivaš. Povem kar naravnost iz skušnje: »Javni boben je nesrečen.« Pride jih nekaj. A ti so lahki, nestanovitni. Najbolj uspešen je osebni stik in pogovor med »štirimi očmi«. Prva četudi lepa beseda ne obrodi vselej zaželenega sadu. (Dalje.)